

ТИПОЛОГІЯ У ДОСЛІДЖЕННІ ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ

Індивідуалізація навчання студентів передбачає використання активних способів навчання (АСН) (В. А. Козаков). Одним із засобів, що полегшує планування АСН, можуть виступати типологічні опитувальники, що допомагають надалі організувати групуву взаємодію студентів.

Типологічний підхід до визначення соціально-психологічних рис особистості є одним із напрямів дослідження в експериментальній психології, в основу якого покладено уявлення про те, що тип особистості є цілісним утворенням і не може бути зведений до комбінації окремих властивостей особистості. В основі цього підходу лежать ідеї аналітичної психології про незалежність психіки від свідомості. Вирішальне значення в організації поведінки надається різноманітним несвідомим компонентам, прихованим у «глибинах» психіки, — ірраціональним спонукам, тенденціям, настановленням, прихованим під поверхнею свідомості, у глибинах індивіда.

Для того, щоб віднести особистість до того чи іншого функціонального типу, необхідно визначити тип настановлення (екстраверсія чи інтроверсія) та ведучу, тобто домінуючу функцію (мислення, почуття, відчуття, інтуїція). Ці типи були описані у книзі К.Юнга «Психологічні типи» і викликали великий інтерес у психологів-практиків, психіатрів, які надалі створювали і апробували типологічні тести. Серед них: тести Грей-Вілрайтс (автори — Г. Грей, Джейн Вілрайт та Джозеф Вілрайт); типологічний показник Майєрс-Бріггс (ТПМБ. Англійською — MBTI — автори — Катаріна Бріггс та її дочка Ізабель Бріггс Майєрс); особистісний опитувальник Айзенка; психологічний типологічний опитувальник Детлофа (ПТОД); особистісний опитувальник Зінгер-Луміс (ЛОЗЛ).

У навчальному процесі майбутніх викладачів економічних дисциплін у КНЕУ застосовується особистісний опитувальний Айзенка та опитувальник Д. Кейрсі (скорочена та перероблена форма MBTI).

Застосовуючи той чи інший тест, викладач психолого-педагогічних дисциплін звертається до нього не лише як до діаг-

ностичного інструментарію, але, і в першу чергу — як до навчального матеріалу.

Такий навчальний матеріал повинен задовольняти ряд вимог. Одна з таких вимог — відповідність сучасним нормам українського словотвору, в той час як майже всі опитувальники існують у вжитку лише російською, оскільки переклад тесту має бути адекватним не лише оригіналу, а й задовольняти вимоги надійності, валідності і бути адаптованим для певного контингенту обстежуваних.

Опитувальник Д. Кейрсі, наведений у «Психологическом практикуме для педагога» під редакцією М. К. Тутушкіної, вирізняється деякою недосконалістю перекладу з англійської на російську, а також відсутністю врахування розбіжностей у культурах і менталітеті (зокрема питання 11, 12, 28).

Потребує також вдосконалення сам термінологічний апарат опитувальників, в основі яких лежить типологія К.Юнга. Варіантів перекладу українською типів є декілька. Для того, щоб остаточно вирішити, який саме є найбільш адекватним, необхідно визначитися у питаннях методологічного характеру — чи необхідно прагнути до системності у словотворі — адже в одному випадку назва типу може бути перекладена українською лише як іменник, в іншому — лише як прикметник, а ще в іншому — як дієприкметник.

Якщо системність взята за основу, то найадекватнішим буде переклад, що відтворює конструкцію німецької — мови, якою були написані «Психологічні типи» К. Юнгом — наприклад «відчуття тип», адже подібні прецеденти є у термінології: «гештальт — психологія».